

Dr. Nagy László nyá. mk. ezredes¹

A Magyar Hadtudományi Társaság múltja, jelene és jövője

Nagy fába vágja a fejszét, aki megpróbálja felvázolni a Társaság jövőjét, akár csak 5 vagy 10 évre is. Hiszen felesleges olyan sablonokat leírni, hogy lényegében folytatódik az eddigi tevékenység, csak – esetleg – magasabb színvonalon. És ez bizony méltatlan is lenne a huszadik születésnaphoz. A múltban gyökerező, a jelenre támaszkodó jövőképet azonban mégis fel kell vázolni, ez a megtisztelő feladat a Társaság elnökének jutott.

Eppen csak utalni szeretnék arra, hogy okos emberek százai nagyon sokszor és sokféle formában megírták, elmondták: nincs jövője annak a népnek, országnak, szervezetnek vagy intézménynek, amely a múltját nem becsüli, a jelen teljesítményét nem értékeli. Én a magam részéről csak egyetérteni tudok ezekkel a bölcs gondolatokkal. A múlttól, az eltelt húsz évről nem nekem kell számot adnom, mert ugyanezen jubileumi számban olyan szakavatott kollégák teszik ezt meg, mint Szenes Zoltán vagy Szabó József (utóbbi cikkére több ízben is fogok hivatkozni).²

Mit mondjunk azonban a várható perspektívákról mi, a Hadtudományi Társaság idősödő tagjai a fiatalabb nemzedékeknek, az utánunk következőknek, akik majd átveszik a képzeletbeli stafétabotot?

Változó hagyományok

Mindenekelőtt néhány szót szólnék a hagyományokról. A hagyományok, jók és kevésbé nemesek, fokozatosan alakulnak ki, olykor évszázadok alatt, máskor néhány éven vagy hónapon belül. Nekünk is megvannak a magunk hagyományai, amelyeket illik tisztelnünk, megőriznünk. De tudatában kell lennünk: a „történelem előtt” ezek a hagyományok még nem léteztek, vagyis valamikor, egy adott időszakban létrejöttek, keletkeztek, majd változtak, fokozatosan alakot öltöttek, megszilárdultak. Tehát nem akkor vagyunk hűek hagyományainkhoz, ha mindenáron jelenlegi állapotukban, vál-

---

1 Az MHTT harmadik ciklusban újraválasztott elnöke, egyetemi docens.

2 Tanulmányomban sehol nem tüntetem fel a doktori címeket illetve tudományos fokozatokat

tozatlan formában konzerváljuk őket, ellenkezőleg, a lényegi tartalom megőrzésével a külső máz bátran változtatható. Esetenként egyenesen változtatandó. Ha valamiről bebizonyosodik, hogy elavult, elévült, már nem szolgálja azt az ügyet, amelynek érdekében annak idején megalkottuk, akkor szakítanunk kell vele. *A haladás, a megújulás nem általában a hagyományokkal áll szemben, csak az elkorhadt, idejétmúlt hagyományokkal.*

A hagyományok őrzése és tisztelete valamint a megújulás, az előrelépés két olyan fogalom tehát, amelyek harmóniába hozhatók. Úgy kell fejlődünk, haladnunk, korszerűsödünk, hogy közben megőrizzük értékeinket és hagyományainkat, és oly módon kell hasznosítanunk az elért eredményeinket, tisztelnünk és becsülnünk hagyományainkat, hogy közben előre tudjunk lépni, alkalmazkodni tudjunk a megváltozott körülményekhez és feltételekhez.

A Társaság eddigi húsz éve sok hasznos tapasztalattal, jó példával szolgál. Az egyik leg-szilárdabb építőköve a Hadtudományi Társaság épületének az alapszabály. Hagyomány? Fel-tétlenül az, bár a jelenlegi változatot „csak” öt évvel a Társaság megalakítása után öntöttük formába. Változatlan? Épp ellenkezőleg, az elfogadása óta eltelt tizenöt évben hétszer kellett kisebb-nagyobb mértékben megváltoztatnunk, új és új elemek-vel bővítenünk. A jelenleg érvényes alapszabály első bekezdése így hangzik: „A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvényben biztosított alapvető jogok, valamint az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény alapján a Magyar Hadtudományi Társaság ... 1995. évi közgyűlésén elfogadott, majd hatszor módosított, legutoljára 2009. március 26-ai küldöttgyűlés határozatai alapján módosított alapszabálya a következő.”

A 2010. március 29-én tartott küldöttgyűlésünk nem változtatott az alapszabály szövegén, de már megalakult az az előkészítő bizottság, amely 2011-ben javaslatot tesz a küldöttgyűlésnek a további módosításra.

Egy másik ugyanilyen szilárd építő elem a szakosztály. A mostanra már-már legendává nemesülő Kiss Károly Hadtudományi Klub és az 1991-ben alakult Láhner György Haditechnikai Klub mellett – a szakosztályok képezik a Társaság tudományos tevékenységének igazi bázisát. Kezdetől léteztek (az alakulás után 12, jelenleg 25 – benne 2 klub, 21 szakosztály és 2 tagozat), és valószínűleg mindig lesznek, amíg a Társaság létezik. Hagyomány? Természetesen. Változatlan? Többé-kevésbé. De a szakosztályokon kívül életteret követeltek maguknak a területi tagozatok, tehát megalakultak. A szakosztályokon belül – szintén a területi elvet követve – szekciók jöhettek, jöttek létre. Az alapszabályban megjelent a „szervezeti egység” fogalma (szakosztály, területi tagozat illetve klub). Fokozatosan intézményesült az a spontán, de törvényszerűen kialakult helyzet, amelynek megfelelően a szakosztályok nagyfokú autonómiával rendelkeznek, maguk döntenek olyan kérdésekben, mint az egyesülés más szakosztályokkal, a szétválás, a tevékenység szüneteltetése, a megszűnés (nem is említve a szakosztályi vezetés megválasztását). Ugyanis „felülről” ezeket a megoldásokat semmilyen erő nem tudhatta rákényszeríteni a szakosztályokra. Így aztán idők során még az a bekezdés is kimaradt az alapszabályból, hogy a szervezeti változásokat az elnökség hagyja jóvá. A valóságban mindig is csak – helyesen – tudomásul vette.

A kilencvenes évek első felében létezett a *főtitkári poszt* a szűkebb vezetőségen belül. Történelmi tapasztalat azonban, hogy a főtitkár kezében sokszor túl nagy hatalom összpontosul, ami visszaéléseket eredményezhet. Történt ilyen „baleset” a Had-

tudományi Társaság életében is. 1995-ben aztán rendkívüli közgyűlés határozott a főtktári poszt megszüntetéséről, a kollektív vezetés elveit jobban érvényesítő struktúra, a héttagú Intéző Bizottság létrehozásáról, természetesen az elnökség intézményének megtartásával. A tartalmat, a kollektív vezetést megőriztük, átmentettük, de a formát megváltoztattuk, mert a régi struktúra nem szolgálta maradéktalanul a tartalom megalósítását.

Felügyelő Bizottság kezdettől létezett a Társaság keretében. Időnként merülnek fel kétségek, teret kapnak olyan vélemények, hogy ez a testület alapvetően csak a gazdálkodás szabályosságát hivatott felügyelni, de mindig felülkerekedik a „józan ész”: az *FB igenis az egész Társaság jogszerű működésének legfőbb őre*.

Még egy példa: Sokáig nyűglódtunk a *Kiss Károly Hadtudományi Klub helyének és szerepének korrekt meghatározásával*, mert mindenáron szerettük volna megőrizni a Társaság jogelődjét. Egy időre megváltoztattuk a hagyományos szerepkört, és szakosztályi „jogkörökkel” ruháztuk fel a klubot (saját nyilvántartott tagság, küldöttek választása stb.). Mivel a változtatás nem hozta meg a várt eredményt, nagyon hamar visszatértünk a Társaság fennállása óta kialakult gyakorlatra: elvileg az MHTT minden tagja egyúttal tagja a Kiss Károly Hadtudományi Klubnak is, amelynek rendezvényei nyitva állnak mindannyiunk előtt (mint egyébként a többi szervezeti egység rendezvényei is). Hogy mégis legyen valami újszerűség, a Biztonságpolitikai és a Nemzetbiztonsági Szakosztály – együtt a Biztonságpolitikai Szakkollégiummal – felváltva szervezik a klub életét.

A Társasággal lényegében egykorú Hadtudomány című folyóirat 1993-tól már hagyományosan negyedévente jelent meg, tulajdonképpen 2002-ig (kivétel az 1999-es év, amikor a 3. és 4. szám összevontan került kiadásra). Hagyomány vagy formabontás? Valószínűleg mindkettő. A 2003. és a 2004. évi számok – szervezési okok miatt – ismét a 3. és 4. szám összevonásával jelentek meg, tehát az év második felében egy kicsit „testesebb” kötet megjelentetésével kompenzáltuk a negyedévenkénti kiadás ritkítását. A következő három évben sikerült visszatérnünk az évi négy szám megjelentetéséhez, de 2008-tól erre már nem futotta a szűkösebbé vált anyagi lehetőségeinkből. Ebben és a következő, 2009-es évben már csak két kötetet tudtunk nyomdába adni, de elvi döntéssel ezeket 1–2. és 3–4. számként jelentettük meg (hátha később – anyagi lehetőségünk növelése esetén – sikerül visszatérnünk a negyedévi kiadáshoz). Új hagyományt teremtettünk? Inkább azt mondanám, megtartottuk a szokás-jog tartalmi elemét és megváltoztattuk a formáját. Segített ebben az a körülmény is, hogy időközben megszületett a folyóirat internetes változata, amely lényegesen takarékosabb publikálási lehetőséget jelent számunkra. Ma már minden szám – kis késleltetéssel – teljes terjedelemben megjelenik az interneten is, és ezenkívül nagyon sok publikáció csak elektronikus formában kerül az érdeklődők elé. Már olyan gondolatok is megfogalmazódtak, hogy lemondhatnánk a nyomdai megjelentetésről (például takarékosági okokból). Ezúttal is győzött azonban az ésszerű kompromisszum elve, hiszen a hagyomány szerves része az a terjesztési forma, amelynek keretében – a tagdíj fejében – tagjaink ingyen kapják meg a Hadtudományt. Ezzel is kötődnek a Társasághoz, amely hagyománnyal semmiképp sem akarunk szakítani.

A Magyar Hadtudományi Társaság hagyományosan rendelkezett éves munkatervvel (amelyet általában az évente megtartott közgyűlés vagy küldöttgyűlés

hagyott jóvá), de – bármilyen meglepő –, *soha nem rendelkezett többéves elgondolással*. Csak a legutóbbi években „jutott eszünkbe” több évre előre tervezni, mégpedig két újszerű körülmény hatására. Az egyik egy civil kezdeményezés, a Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központjának 2015-ig érvényes pályázata, amelyhez a Társaság is csatlakozott, több más civil szervezettel együtt. A pályázat keretében meg kellett adnunk a 2015-ig terjedő időszak vázlatos munkatervét. A másik egy konferencia-sorozat rendezésére vonatkozó saját elképzelés volt, amelynek keretében 2009-től kezdődően *Napjaink hadtudománya* összefoglaló címmel tűztük napirendre a hadtudomány tartalmával, fogalmával, kutatási irányjaival kapcsolatos kérdéseket. A két mozzanat eredőjeként a 2010-es küldöttgyűlés már elfogadhatta a Társaság középtárvának nevezhető, perspektív munkatervét is. Szakítottunk a régi hagyomány egy elemével, és – remélhetőleg – megteremtettük egy újnak az alapjait.

Ha már a munkatervek jóváhagyása kapcsán szó esett a közgyűlésről és a küldöttgyűlésről, a Hadtudományi Társaság létezésének első évtizedében jellemzően közgyűléseket tartottunk, az utolsót 1999-ben. Ekkorra „esett le a tantusz”, hogy egy ezer főnél népesebb szervezet esetében nem racionális dolog ragaszkodni a közgyűléshez, mint a Társaság legmagasabb döntéshozó fórumához: egyetlen egyszer sem sikerült még csak megközelíteni sem az 50%-os részvételt. *Megváltoztattuk tehát az alapszabályt, legmagasabb fórumként a küldöttgyűlést neveztiük meg*, amelyre a szervezeti egységek küldötteket választanak (minden tíz tag után egyet). Egyszerűbb lett a döntéshozatal, a küldöttgyűlések kezelhetőbb fórumnak bizonyultak, ugyanakkor a küldöttválasztással a demokratikus közélet újabb eszköze lépett be kötelező elemként a Társaság működésébe. Ez lett tehát az „új” hagyomány. De ehhez sem ragaszkodunk mindenáron: éppen a 20. évforduló kapcsán tervezzük, hogy november 18-ára meghívjuk a Társaság minden tagját egy emlékező-tervező-előretékintő fórumra, amelyet bátran nevezhetünk közgyűlésnek.

A hagyományok mellett ideje szót ejteni az újszerűségekről, az új kezdeményezésekről is, mint amilyen például a már említett internetes megjelenés vagy a többéves munkaterv összeállítás. A Társaság életében ismételtelen előfordult, hogy a kritikai észrevételek tartalmazták a „megújulás” igényét is, sokkal ritkábban fogalmazódott meg azonban ennek a megújulásnak a mibenléte. De voltak ilyen esetek is.

A stratégiai irányok felmérése

A 2008. évi küldöttgyűlésünk a beszámoló vitája során fogadott el egy olyan határozatot, hogy nagy tekintélyű tagjainkból *létre kell hozni egy felmérő bizottságot, amely megvizsgálná a Társaság helyzetét és javaslatokat fogalmazna meg a szükségesnek látszó változtatásokra*. Az Intéző Bizottság és az elnökség többször is napirendjére tűzte a határozatból fakadó feladatokat, végül négy érdemes tagtársunkat kérte fel a munka elvégzésére, Holló Józsefet, Pataky Ivánt, Turák Jánost és Várhegyi Istvánt. Magát a testületet az egyszerűség kedvéért „stratégiai bizottságnak” neveztük el, mivel három valóban stratégiai jelentőségű kérdésben konkretizálódott a felmérés iránya: a szakosztályok tevékenységét, a Társaság szakértőinek szerepkörét illetve a pénzügyi összefüggéseket kellett a bizottságnak felmérnie.

Ilyen hosszú távú, átfogó felmérés még sohasem készült a Hadtudományi Társaságban, ilyen feladattal korábban soha nem hoztunk létre eseti bizottságot. Azt is mondhatnám, a stratégiai fontosságú területeken még soha nem fogalmazódtak meg ilyen megalapozott, előre tekintő javaslatok és elképzelések. Magának a stratégiai bizottságnak a létrehozása, mandátumának meghatározása, javaslatainak megfogalmazása és a 2010. évi küldöttgyűlés elé terjesztése teljesen újszerű mozzanatot jelentettek Társaságunk életében. Hozzá kell tennem, a bizottság tagjai rendkívül alaposan és lelkiismeretesen végezték el önként vállalt feladataikat, a szervezeti egységek helyzetének, tevékenységének részletes elemzésén túl (ami munkájuk leglényesebb részét jelentette) jól hasznosítható elképzeléseket öntöttek formába az MHTT vezető szerveinek munkáját, módszereit illetően is. Érdemes néhányat ezek közül konkrétan is megemlíteni.

Megítélésem szerint a legradikálisabb javaslat a „*társadalmi elnök*” tisztségének bevezetésére, jogállásának meghatározására, funkciójának körvonalazására irányult. Ilyen tisztség mindeddig nem létezett a Magyar Hadtudományi Társaságban. Az elképzelések szerint a társadalmi elnök olyan tekintélyes személyiség (például nyugalmazott tábornok, államtitkár vagy nagykövet) lehetne, aki – korábbi munkakörénél, beosztásánál fogva is – széleskörű kapcsolati rendszerrel rendelkezik, elsősorban hazai társadalmi és politikai körökben. Aki előtt tehát „megnyílna” bármilyen magasabb beosztású vezető ajtaja, aki ennek szellemében méltóan tudná képviselni a Társaságot bármilyen társadalmi rendezvényen a Magyar Tudományos Akadémiától a köztársasági elnök hivataláig. Akit nem kötnének le a Társaság mindennapos tevékenységének szervezésével, koordinálásával kapcsolatos gyakorlati teendők, de jól ismerve közösségünk eredményeit és gondjait, megfelelő módon „el tudná adni” a Magyar Hadtudományi Társaságot. Tudomásul kell vennünk, hogy a piacgazdaság törvényszerűségei a civil szervezetek életében is érvényesülnek.

A társadalmi elnöki tisztség mellett megmaradna a jelenlegi elnöki funkció (tehát a Társaság mindennapos tevékenységének koordinálása) *ügyvezető elnök* megnevezéssel. A húsz éven keresztül létezett elnöki hatás- és feladatkör egyetlen szegmensét venné át az új tisztség betöltője, a jó értelemben vett reprezentálással járó feladatokat. Azokat tehát, amelyeket – függetlenül a napi elfoglaltsággal járó teendőtől – lényegesen hatékonyabban és magasabb színvonalon tudna ellátni.

Ugyanebben a szellemben született meg a *stratégiai bizottság egy másik javaslata*, amely a Társaság szóvivőjének intézményét vezetné be. A szóvivő elsődleges feladata lenne a Hadtudományi Társaság ismertségének és elismertségének növelése, rendezvényeinek ismertetése, tevékenységének tudatosítása a tudományos közéletben, közhasznú – idegen kifejezéssel a PR-tevékenység. Vagyis gyakorlatilag aprópénzre váltaná a társadalmi elnök képviselői szerepkörét, segítene „eladni” a Társaságot. Ehhez természetesen tisztában kellene lennie működésünk minden részletével, központi és szakosztályi szintű rendezvényeinkkel, munkatervünkkel, részt kellene vennie a döntéshozatal minden fázisában. Véleményem szerint az Intéző Bizottság egyik tagjának feladatkörét kellene kibővíteni a szóvivő funkciójával.

Még egy további „stratégiai” javaslatról kívánok említést tenni. A bizottság fellejtette, hogy célszerű lenne valamilyen formában elismerni a nem nagyszámú *sponzoraink önzetlen anyagi támogatását, alapítani valamiféle kitüntetést számukra*. A javaslat

még nem öltött végleges formát, de egyértelmű támogatással találkozott tagságunk körében. Megfontolásra, kidolgozásra érdemes tehát.

Anélkül, hogy részleteiben ismertetném és méltatnám a stratégiai bizottság munkáját és annak eredményeit, szólnom kell röviden egy felvállalt, de tudatosan későbbre halasztott feladatról is. *A bizottság elhatározott szándéka ugyanis a Hadtudományi Társaság „külső” kapcsolatrendszerének felmérése* a tudományos és politikai közélet, a szélesebb értelemben vett honvédelmi szféra, továbbá a civil társadalom intézményeivel, szerveivel és szervezeteivel, azok vezetőivel. Ha jobban belegondolunk, ez a szándék szorosan kapcsolódik az előbbieken ismertetett két konkrét javaslat lényegéhez.

Miért is halasztották későbbre a bizottság tagjai ezt a felmérést, miért határoztak úgy – az elnökség egyetértésével –, hogy munkájukat két fázisban végzik, és tulajdonképpen a 2010. évi küldöttgyűlés elé csak az első fázisban megfogalmazott javaslatokat terjesztik? Azon egyszerű oknál fogva, hogy a felmérés időszakában hazánk országgyűlési választások előtt állt, és a kapcsolatfelvétel az említett intézmények és szervezetek egy részével óhatatlanul aktuálpolitikai színezetet öltött volna, ami nem egyeztethető össze a Társaság alapokmányában is deklarált távolságtartásával mindenfajta politikai tevékenységtől. Viszont a bizottság tagjai világossá tették, hogy feladatuknak, a bizottság mandátuma szerves elemének tekintik a második fázisnak nevezett felmérés elvégzését 2010 őszétől, az új struktúrák, személyi összetételek stabilizálásától kezdődően. Ez tehát az előttünk álló rövidtávú feladatok egyik fontos összetevője, úgy is fogalmazhatnánk, hogy közvetlen teendőink lényegi eleme. Mivel pedig a Társaság elnökségének, Intéző Bizottságának illetve konkrétan elnökének is fel kell vennie a kapcsolatot az új együttműködő partnerekkel (a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Vezérkar vezetőitől az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságáig), máris előremutató megegyezés született a stratégiai bizottsággal a kontaktusok megteremtésének összehangolásáról.

Ha majd sikerül kieszközölni egy bemutatkozó látogatást valamelyik vezetőnél, feltétlenül tájékoztatni kívánjuk – a Magyar Hadtudományi Társaság általános ismertetésén túl – néhány előttünk álló eseményről. Mindenekelőtt a 20. évforduló alkalmából, 2010. november 17-én rendezendő kibővített közgyűlésről, amelyen fórumot, megszólalási lehetőséget teremtünk többek között például a Honvédelmi Minisztérium vezetésének.

A jövő feladatai

Szenes Zoltán jubileumi tanulmányában megemlítette, hogy *eljött az ideje az 1995-ben megjelentetett Hadtudományi Lexikon megújításának*. Maximálisan egyetértek a felvetéssel. A Társaság fennállásának első évtizedében maradandót alkottunk a lexikon kibocsátásával (Szabó József főszerkesztésével száznál is többen kapcsolódtak be a munkába). Ugyanígy a 2010-es évek elején, első felében hasonlóan időtálló alkotással kell kirukkolnunk, és ehhez a nagy ívű munkához meg kell nyernünk a HM, a Vezérkar, az OGY Honvédelmi Bizottságának a támogatását. Véleményem szerint nem a lexikon új, átdolgozott kiadásának megjelentetése lehetne az optimális megoldás, hanem egy megalapozott kiegészítő kötet összeállítása. Ez a kiegészítés tartalmazná a lexikon megjelenése óta polgárjogot nyert, meggyökeresedett kifejezéseket, illetve

a lexikonban már szereplő fogalmakban bekövetkezett változásokat (elegendő ennek indoklásául például a többnemzeti békemissziók fogalomkörének nagymérvű bővülésére utalni).

Egy lényegi feladatot tehát megfogalmazhatunk, amely a Társaság kollektívája előtt tornyosul, ez pedig a Hadtudományi Lexikon kibővítése vagy újrakiadása.

Nem kevésbé ambíciós, bár feltehetően sokkal kevésbé munkaigényes feladat a közeli évekre vonatkozóan a *2009-ben megkezdett konferencia-sorozat folytatása*. Mint arról már jelen kiadvány több tanulmányában történt említés, 2009 februárjában egy sorozat első konferenciáját rendeztük meg a hadtudomány fogalmában, tartalmában, rendeltetésében, eszköztárában, kutatási irányjaiban stb. bekövetkezett változások feltárása céljából, közösen a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen és a Magyar Tudományos Akadémia IX. osztályának Hadtudományi Bizottságával. Ugyanaz év novemberében a második, majd 2010 februárjában a harmadik konferenciát már tudatosan *Napjaink hadtudománya* gyűjtőcímmel rendeztük. Tulajdonképpen hagyományt teremtettünk: ugyanazok a szervezők, ugyanolyan stílusú meghívót készítettünk, egyazon nagy téma köré csoportosítottuk az egyes konferenciák konkrét témaköreit. A hagyomány pedig bizonyos mértékben kötelez, 2011-ben és a következő években további két-két konferenciát tervezünk (amelyek bekerülnek a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem és reményeink szerint a Honvédelmi Minisztérium tudományos kutatási terveibe is, és ugyancsak folyóiratunkban, a Hadtudományban tennénk közre a konferenciák teljes anyagát).

Többé-kevésbé körvonalazódott az egyes rendezvények témaköre is, így a következő évben *Az informatikai hadviselés és a hadtudomány* illetve *Az aszimmetrikus hadviselés legújabb típusai* címmel, 2012-ben pedig *A nem halálos fegyverek és a hadtudomány összefüggései* illetve *A robotika, robothadviselés és a hadtudomány* címmel rendeztük meg a soronkövetkező konferenciákat. A 2013-as év tervezett témái: *A nukleáris (tömegpusztító) fegyverek hatása a hadtudomány fejlődésére* és *A civil és a katonai feladatok, funkciók kölcsönkapcsolata válságkezelés során*. További témaként kínálóznak még olyan problémakörök, mint *Az energiabiztonság katonai aspektusai*; *A klímaváltozás lehetséges katonai vonatkozásai*.

Közbevetőleg jegyzem meg: az élet gyakran produkál váratlan helyzeteket, amelyek módosíthatják a terveket. Itt van például az a kormányzati elképzelés, amely egy közigazgatási profilú egyetem kialakítását célozza a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, a Rendőrtiszti Főiskola és a Corvinus Egyetem államigazgatási irányultságú egységeinek összevonásával. Meggyőződésem, hogy a folyamatban lévő tervezés különböző változatainak kidolgozásában leteheti névjegyét a Magyar Hadtudományi Társaság is. Felajánljuk tehát szellemi kapacitásunkat akár egy ilyen témájú konferencia, akár egy kerekasztal-beszélgetés megszervezése, akár tanulmányok kidolgozása formájában, akár önállóan, akár más kutató műhelyekkel együttműködve. Az életképes tudományos műhelyek egyik fontos vonása ugyanis, hogy időben, késedelem nélkül reagáljanak a felmerülő új körülményekre.

Egy további rövid távú, de mégis évekre szóló feladat tehát a konferencia-sorozat töretlen folytatása és sikerre vitele. Megítélésem szerint ez kellő alapot adhat ahhoz, hogy a Társaság jelenlegi és majdani vezetése meghonosítsa a hosszabb távú, több évre előre tekintő munkatervet rendszerét.

Már említést tettem arról, hogy *javaslat készül az alapszabály újabb módosítására*, amelyet a 2011-es küldöttgyűlés elé fogunk terjeszteni. Elsősorban azért vált szükségessé az alapszabály korszerűsítése, mert a társadalmi elnök tisztségének intézményesítését tükröztetnünk kell a dokumentumainkban. Létrehoztunk tehát egy háromtagú eseti bizottságot Csery-Szücs Péter (Felügyelő Bizottság), Gligor János (Etikai Bizottság) és Nagy László (Intéző Bizottság) összetételben az alapszabály módosításának előkészítésére, a szövegszerű javaslat betérjesztésére a küldöttgyűlés elé. Kis munkacsoportunk már megkezdte a javaslat kidolgozását, megállapítottuk, hogy alapszabályunk több vonatkozásban is pontatlan, elavult, esetenként nem egyértelmű. Egy további közvetlen feladat tehát körvonalazódott.

Végül, záróként, néhány gondolatot kívánok megfogalmazni a Társaság elnevezése körüli vitával kapcsolatban. Egyértelműen az az álláspontom, hogy a Magyar Hadtudományi Társaság most és a belátható jövőben is a legmegfelelőbb, sőt az egyetlen megfelelő név. Nemcsak tartalmilag, hanem formailag is, hiszen ez szerepel a bírósági bejegyzésben, ezt ismeri és fogadja el az egész magyar tudományos közélet.

Tartalmilag valamivel bonyolultabb a dolog. A Hadtudományi Társaság mindenkor büszkén vállalta integráló, befogadó jellegét, elég csak a szakosztályaink megnevezésére és szakmai-tudományos profiljára gondolni (a szűken vett katonai szakosztályok mellett vannak olyan határterületi szakosztályaink is, amelyek a vám- és pénzügyőri vagy éppen a belügyi területek szakembereit tudhatják tagjaik között). Vagyis a hadtudományt sohasem próbáltuk leszűkítve értelmezni, ellenkezőleg, a lehető legtágabb értelmezést fogadtuk el.

Mindez még nem indokolná a megnevezés körüli vitákat. Tény azonban, hogy a hadtudománynak az utóbbi években fel kellett dolgoznia egy névleg új tudományág, éspedig a katonai műszaki tudományok integrálását. Ennek kapcsán felmerült, hogy jó néhány határterület léphetne fel ugyanilyen jogon új tudományágként (például a védelemgazdaság, a katonai orvostudomány, hogy csak ezeket említsem). Az érem másik oldala, amivel jómagam is több cikkben foglalkoztam már: a hadtudományon belül néhány valóban új kutatási irány megjelenése jelzi, hogy az integráló jelleg mellett esetleg az új tudományterületek önállósulása is elképzelhető. Ilyen kutatási területek például a más vonatkozásban már említett békemissziók, a civil-katonai kapcsolatok, a háború elkerülésének lehetőségei, az információs hadviselés, az aszimmetrikus hadviselés, a terrorizmus elleni küzdelem katonai vonatkozásai és így tovább. Nem véletlen, hogy felmerültek javaslatok olyan tudományterületek megfogalmazására, mint a béketudomány, a védelemtudomány, a biztonságtudomány.

Jómagam azok sorába tartozom, akiket Szenes Zoltán említett tanulmányában reformereknek, bővítéspártiaknak nevez (szemben a tradicionalistákkal): akik indokoltnak tartják a biztonságtudomány fogalmának intézményesítését. Tudatában vagyok azonban, hogy egy új fogalom bevezetése, egy új tudományág elfogadása hosszadalmas folyamat, amelynek a legelején tartunk. És amíg a folyamat véget nem ér, a Magyar Hadtudományi Társaság nevének megváltoztatására nincs szükség. Azután pedig majd megvitatják a teendőket és a megoldásokat azok, akik azt a bizonyos stafétabotot átveszik tőlünk.